

**Flora- en faunaonderzoek in het kader van
de actualisatie van het bestemmingsplan
“Kern Milsbeek 2012”, ontwikkellocatie
Zwarteweg**

**Flora- en faunaonderzoek in het kader van
de actualisatie van het bestemmingsplan
“Kern Milsbeek 2012”, ontwikkellocatie
Zwarteweg**

**Flora- en faunaonderzoek in het kader van de actualisatie van het bestemmingsplan
“Kern Milsbeek 2012”, ontwikkellocatie Zwarteweg**

Opdrachtgever: KuiperCompagnons

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Jan de Bruijn, Rob Haan, Esmeralda van der Keur

Samenstelling: Vivian Maas

Flora- en faunaonderzoek in het kader van de actualisatie van het bestemmingsplan “Kern Milsbeek 2012”, ontwikkellocatie Zwarteweg [Samenst.: Maas, V]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/ NWC.

Trefw.: Milsbeek, ontwikkellocatie Zwarteweg, Flora- en faunawet

W684/ P12-055

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, juli 2012

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Gebiedsbeschrijving en plannen	7
3	Wettelijk kader Flora- en faunawet	11
4	Methode	13
5	Resultaten	15
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	17

Referenties

Figuren:

Figuur 1: Begrenzing plangebied

Figuur 2: Onderzochte percelen

Figuur 3: Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied

Figuur 4: EHS-gebieden in de omgeving van het plangebied

Bijlagen:

Bijlage 1: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Bijlage 2: Vogels, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Bijlage 3: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

1. Inleiding

De gemeente Gennep heeft in het kader van actualisatie van het bestemmingsplan “Kern Milsbeek 2012” een bestemmingsplan opgesteld en in procedure gebracht. In dit bestemmingsplan is onder andere de ontwikkellocatie “Zwarteweg” opgenomen met als voornaamste functie wonen. Een deel van de geplande woningen is reeds gerealiseerd, maar een aantal bouwkvavels dient nog ontwikkeld te worden.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen dient, in het kader van de natuurwetgeving (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische Hoofdstructuur), onderzoek verricht te worden naar de aanwezige natuurwaarden en dient een beoordeling gemaakt te worden van eventuele negatieve effecten van de plannen op deze waarden. Daarnaast dient bekeken te worden of de voorgenomen plannen gevolgen kunnen hebben voor nabij gelegen beschermde natuurgebieden.

In juli 2004 en april 2007 zijn voor ontwikkellocatie “Zwarteweg” uitwerkingsplannen opgesteld waarin aandacht is besteed aan flora en fauna. Omdat het ministerie van EL&I de eis stelt dat gegevens die gebruikt worden voor de ruimtelijke onderbouwing van onder andere bestemmingsplannen niet ouder mogen zijn dan 5 jaar, dient het onderzoek dat uitgevoerd is bij het opstellen van de uitwerkingsplannen in 2004 en 2007 geactualiseerd en eventueel aangevuld te worden. KuiperCompagnons, die de ruimtelijke onderbouwing en het gehele bestemmingsplan “Kern Milsbeek 2012” verzorgt, heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) gevraagd deze actualisatie en eventuele aanvulling uit te voeren en te adviseren met betrekking tot de natuurwetgeving.

2. Gebiedsbeschrijving en plannen

Gebiedsbeschrijving

De ontwikkellocatie “Zwarteweg” ligt in de kern van Milsbeek in de gemeente Genneep. In het noorden wordt het plangebied begrensd door woningen aan de weg “Heiveld” en een aantal landbouwpercelen, in het oosten door de weg “Zwarteweg”, in het zuiden door de weg “Langstraat” en in het westen door de wegen “Schopschij” en “Vuurtest” (figuur 1).

Het plangebied is deels bebouwd met nieuwbouwwoningen en wat oudere woningen. Het aanwezige groen bestaat uit de begroeiing in de tuinen bij de aanwezige woningen en een bosschage in het oostelijke deel van het plangebied. Het deel van het plangebied dat nog niet bebouwd is, bestaat uit verschillende percelen braakliggend terrein dat al voorbelast is voor bebouwing. Tijdens het veldbezoek voor het flora- en faunaonderzoek zijn alleen de nog niet bebouwde percelen bezocht (figuur 2). Op geen van deze percelen is water aanwezig.

Binnen een straal van 3 kilometer rondom het plangebied liggen twee gebieden die in ontwerp zijn als Natura 2000-gebied. Dit zijn de gebieden “Sint Jansberg” en “Oeffelter Meent”. Daarnaast bevinden zich rondom het plangebied verschillende gebieden die deel uitmaken van de EHS. Figuren 3 en 4 geven de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden weer zoals aangegeven door de kaartmachine van Alterra op de website van het Ministerie van EL&I.

Natura 2000-gebied de “Sint Jansberg” ligt op ongeveer één kilometer afstand van het plangebied. De soorten die voor dit gebied aangewezen zijn als doelsoort zijn de Zeggekorfslak (*Vertigo moulinsiana*) en het Vliegend hert (*Lucanus cervus*). Van beide soorten is in het natuurgebied een geïsoleerde populatie aanwezig. Dit blijkt uit onderzoek uitgevoerd door Stichting ANEMOON en een artikel uit het Natuurhistorisch Maandblad. Omdat de Zeggekorfslak en het Vliegend hert over een geringe dispersieafstand (de afstand die soorten kunnen overbruggen tussen verschillende leefgebieden) beschikken en het plangebied, vanwege het ontbreken van geschikt habitat, geen belangrijke “stapsteen” voor de soorten vormt, kan aangenomen worden dat er voor deze soorten geen negatieve effecten zullen optreden als gevolg van de voorgenomen plannen. Om deze reden hoeft met betrekking tot dit natuurgebied geen toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 plaats te vinden.

De Oeffelter Meent ligt op ongeveer 1,7 kilometer afstand van het plangebied. Soorten die voor dit gebied als doelsoort aangewezen zijn, zijn de Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) en de Kamsalamander (*Triturus cristatus*). Omdat de voorgenomen plannen invloed kunnen hebben op de waterkwaliteit in het Natura 2000-gebied, op migratieroutes van de Kamsalamander en op de recreatiedruk in het natuurgebied, is met betrekking tot dit natuurgebied een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998

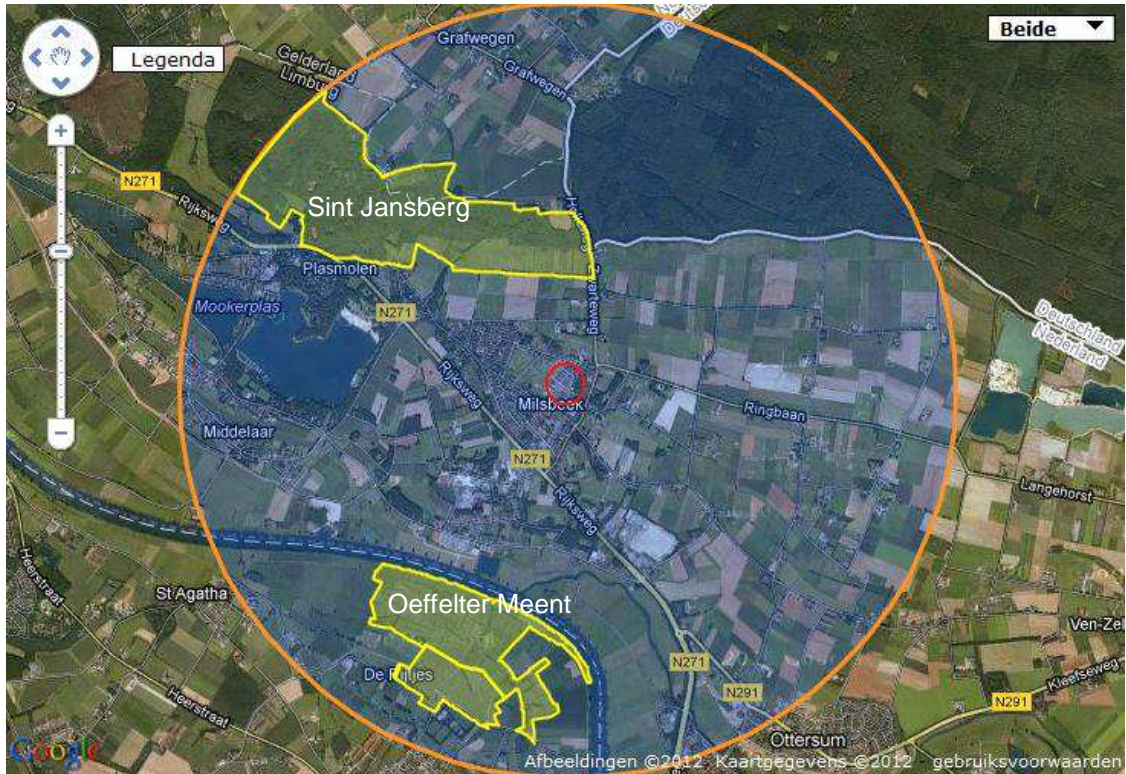
nodig. Deze wordt uitgevoerd middels een voortoets. De resultaten van deze toets zijn in een aparte rapportage beschreven.

Het plangebied maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), waardoor de voorgenomen plannen niet aan de wet- en regelgeving omtrent deze EHS getoetst hoeven te worden en er geen verplichtingen ten aanzien van deze beschermde gebieden bestaan.

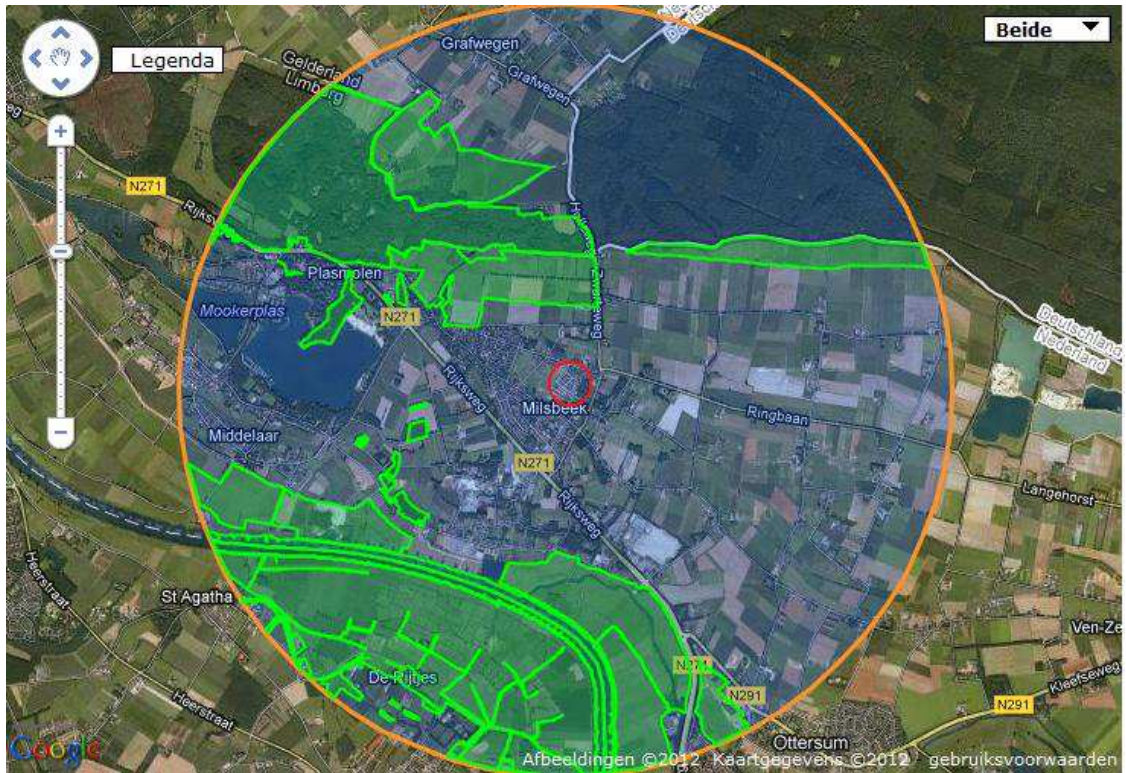
Plannen

De gemeente Gennep wil in het plangebied in totaal 151 woningen realiseren. De eerste fase is reeds uitgevoerd en omvatte de bouw van 72 nieuwe woningen. In de tweede fase zijn 22 woningen gerealiseerd en in de derde en laatste fase is de bouw van 57 woningen voorzien. Deze woningen zullen op de nog te ontwikkelen bouw-kavels gerealiseerd worden.

De nieuwbouwwoningen zullen bestaan uit geschakelde en vrijstaande woningen.

Figuur 3: Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) t.o.v. Natura 2000-gebieden (geel)

Figuur 4: Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) t.o.v. EHS-gebieden (groen)

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet

Artikel 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet:

Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13: Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort, onderscheidenlijk een beschermde inheemse of uitheemse diersoort, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin of binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

3. Wettelijk kader Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt alle inheemse zoogdieren (op de Huismuis, de Bruine rat en de Zwarte rat na), vogels, reptielen en amfibieën. Bij de vissen, ongewervelde dieren en planten zijn alleen die soorten beschermd die als zodanig zijn aangewezen.

Deze wet bevat een aantal verbodsbepalingen, waarvan vooral artikel 8 t/m 13 van belang zijn in het kader van flora- en faunaonderzoek (tekstvak 1). Deze verbodsbepalingen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. In veel gevallen is het mogelijk om vrijstelling of ontheffing te krijgen voor het overtreden van een verbodsbepaling.

In geval van ruimtelijke ingrepen geldt voor een groot aantal algemene beschermde soorten een vrijstelling en is geen ontheffing nodig. Voor een andere groep geldt dat geen ontheffing nodig is als gewerkt wordt volgens een gedragscode. Deze code dient door een sector of ondernemer zelf opgesteld te worden en goedgekeurd te zijn door het Ministerie van EL&I. Tenslotte is er een groep soorten, bestaande uit soorten die op de Habitatrichtlijn bijlage IV staan en een aantal andere, aangewezen soorten, waarvoor een ontheffing altijd nodig is (bijlage 1).

Uit de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet vloeit voort dat in geval van een voorgenomen ruimtelijke ingreep duidelijkheid moet worden verkregen over welke ontheffingsplichtige dier- en plantensoorten in en binnen de invloedssfeer van het onderzoeksgebied aanwezig kunnen zijn, wat de eventuele (significant) nadelige effecten van de geplande werkzaamheden op de aangetroffen soorten kunnen zijn en hoe hiermee omgegaan moet worden in het planproces en tijdens de uitvoeringsfase. Aan de hand van deze informatie moet per soort ontheffing worden aangevraagd voor de verboden die overtreden (kunnen) worden.

4. Methode

Op 11 mei 2012 hebben in het plangebied inventarisaties van diverse soortgroepen flora en fauna plaatsgevonden.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is het plangebied beoordeeld op de mogelijke waarde voor vleermuizen (bijlage 3). Binnen de onderzochte percelen zijn geen bebouwing of bomen aanwezig, waardoor verblijfplaatsen voor vleermuizen binnen het plangebied ontbreken. Om te kunnen beoordelen of het plangebied mogelijk gebruikt wordt als foerageergebied en/of vliegroute, is beoordeeld of de bebouwing en bomen rondom de te onderzoeken percelen geschikt zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Indien de bebouwing en bomen niet geschikt zijn voor verblijfplaatsen, zullen er geen vleermuizen aanwezig zijn en zal het plangebied niet gebruikt worden als foerageergebied en/of vliegroute.

Om te beoordelen of de bebouwing rondom de onderzochte percelen geschikt is als verblijfplaats, is onder andere gelet op spouwgaten en andere openingen in muren en tussen dak en muur en op meststrepen bij eventuele invliegopeningen. Ook is gelet op andere sporen van vleermuizen, zoals afgebeten insectenvleugels. Zulke sporen zijn in de praktijk echter lastig te vinden. Wanneer deze niet aangetroffen worden, betekent dit daarom niet automatisch dat er ook geen vleermuizen aanwezig zijn. In principe is vrijwel elk gebouw in Nederland geschikt als verblijfplaats: ieder gebouw met openingen vanaf 1,3 centimeter en wegkruipmogelijkheden zoals spouwmuren en balken op een zolder, kan door vleermuizen gebruikt worden als verblijfplaats (Dienst Weg- en Waterbouwkunde, 2004).

Bij de bomen is gelet op de ouderdom van de bomen, de aanwezigheid van holtes en spleten en de kenmerken van deze holtes en spleten.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Het ministerie van EL&I heeft een aantal vogelsoorten aangewezen als zijnde 'vogels met een vaste verblijfplaats' (bijlage 2). Deze verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd, inclusief hun functionele leefomgeving. Dit wil zeggen dat het leefgebied zodanig beschermd is dat, bij ingrepen, de betreffende soort zijn verblijfplaats zal moeten kunnen blijven gebruiken.

De te onderzoeken percelen en de nabije omgeving zijn onderzocht op de aanwezigheid van nesten van soorten die jaarrond beschermd zijn. Dit wordt gedaan door te letten op sporen (braakballen, veren, uitwerpselen, en dergelijke), nesten en aan de hand van geluid- en zichtwaarnemingen van de betreffende vogelsoorten. Ook is gelet op territoriumindicerend gedrag van vogels. Tevens is beoordeeld of het gebied

een significant onderdeel zou kunnen zijn van de functionele leefomgeving van een vogelsoort met een vaste verblijfplaats.

Grondgebonden zoogdieren

Uit verspreidingsgegevens van de Zoogdierverseniging blijkt dat de strikt beschermde zoogdiersoorten Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), Das (*Melis melis*) en Steenmarter (*Martes foina*) in de omgeving van het plangebied voorkomen. Uit het onderzoek dat uitgevoerd is voor het uitwerkingsplan van 2007 blijkt echter dat het plangebied niet in (potentieel) dassenleefgebied ligt. Toch is tijdens het veldbezoek gelet op sporen en verblijfplaatsen van alle drie de soorten en is beoordeeld of de te onderzoeken percelen geschikt zijn als leefgebied voor de soorten. Op basis van habitatkenmerken en verspreidingsgegevens kan de aanwezigheid van andere strikt beschermde grondgebonden zoogdieren uitgesloten worden.

Reptielen

Mogelijk komen in de omgeving van het plangebied de beschermde reptielensoorten Hazelworm (*Anguis fragilis*), Ringslang (*Natrix natrix*), Zandhagedis (*Lacerta agilis*), Gladde slang (*Coronella austriaca*) en Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) voor. Dit blijkt uit verspreidingsgegevens van RAVON. Op basis van literatuuronderzoek en aanwezige habitatkenmerken is ingeschat of deze soorten ook binnen het onderzoeksgebied voor zouden kunnen komen.

Vaatplanten

Het plangebied is dekkend onderzocht op de aanwezigheid van beschermde vaatplanten. Omdat mei voor een aantal soorten niet binnen de bloeiperiode valt, is ook gekeken naar de aanwezigheid van geschikte biotopen voor beschermde vaatplanten waarvan de bloeiperiode pas later in het jaar begint.

Overig

Naar overige soortgroepen is geen onderzoek gedaan. Binnen de te onderzoeken percelen is geen water aanwezig, hetgeen de aanwezigheid van strikt beschermde vissen of libellen en waterslakken als de Platte schijfhoren (*Ansis vorticulus*) uitsluit. Ook in de nabije omgeving van de percelen en het plangebied is geen water aanwezig, waardoor ook de aanwezigheid van strikt beschermde amfibieën uitgesloten kan worden. Beschermde vlinders zijn meestal gebonden aan specifieke, vaak minder algemeen voorkomende biotopen en het merendeel van deze soorten is zeldzaam en, op basis van verspreidingsgegevens van de Vlinderstichting, niet in het plangebied te verwachten.

5. Resultaten

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn geen bomen met holtes aangetroffen die mogelijk geschikt zijn als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Op de onderzochte percelen waren geen bomen aanwezig en de bosschage is niet onderzocht. De huizen rondom de onderzochte percelen zijn geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Ze beschikken over verschillende openingen waardoor vleermuizen ruimtes in de spouw en onder het dak kunnen bereiken. Verder is het mogelijk dat (delen van) het plangebied door een aantal vleermuissoorten gebruikt wordt als foerageergebied en/of vliegroute.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Ook zijn er geen vogels waargenomen waarvan de verblijfplaats jaarrond beschermd is. Wel kunnen algemeen voorkomende vogelsoorten, zoals de Houtduif (*Columba palumbus*), de Koolmees (*Parus major*) en de Merel (*Turdus merula*) de bomen en struiken binnen het plangebied als broedplaats gebruiken. Deze soorten vallen onder de overige beschermde soorten.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen sporen of vaste verblijfplaatsen van de Eekhoorn, de Das en de Steenmarter aangetroffen. Voor alle drie de soorten zijn de onderzochte percelen niet geschikt als leefgebied. Omdat op de percelen geen bomen aanwezig zijn, is er voor de Eekhoorn geen voedsel aanwezig en ontbreken ook geschikte verblijfplaatsen. Voor de Das zijn de percelen niet geschikt als leefgebied omdat ze te geïsoleerd liggen van natuurgebieden waar de soort voorkomt en omdat beschutting en voedselbronnen ontbreken. Ook voor de Steenmarter zijn de percelen niet geschikt als leefgebied: verblijfplaatsen van steenmarters bevinden zich veelal in gebouwen welke op de percelen niet aanwezig zijn en net als bij de Eekhoorn en de Das ontbreken voedselbronnen.

Tijdens het veldbezoek zijn een Huisspitsmuis (*Crocidura russula*) en een Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) waargenomen. Voor deze en andere algemeen voorkomende, licht beschermde zoogdiersoorten vormt het plangebied wel geschikt habitat.

Reptielen

Het plangebied en de onderzochte percelen vormen geen geschikt leefgebied voor de Levendbarende hagedis, de Zandhagedis, de Hazelworm, de Gladde slang en de Ringslang. Reptielen komen met name voor in natuurgebieden op de hogere zandgronden, heide of heide met vennen. Deze habitats ontbreken binnen het plangebied. Ook liggen de onderzochte percelen te geïsoleerd van nabij gelegen natuurgebieden waar de genoemde soorten wel voorkomen.

Vaatplanten

Tijdens de inventarisatie zijn geen strikt beschermde vaatplanten aangetroffen. Wel is een exemplaar van de licht beschermde Gewone vogelmelk (*Ornithogalum umbellatum*) waargenomen (foto 1). Omdat de onderzochte percelen voornamelijk bestaan uit opgespoten terrein dat al voorbelast is voor bebouwing, kan het voorkomen van strikt beschermde vaatplanten, waarvoor mitigerende maatregelen genomen dienen te worden, uitgesloten worden.

Foto 1: Gewone vogelmelk

Overig

Behalve de waarnemingen uit bovenstaande soortgroepen, zijn tijdens het veldbezoek op 11 mei nog een aantal waarnemingen van niet-beschermde vlinders gedaan. Zo zijn twee exemplaren van het Klein koolwitje (*Pieris rapae*) waargenomen en één exemplaar van het Klein geaderd witje (*Pieris napi*).

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Vleermuizen

Op de onderzochte percelen zijn, door het ontbreken van bebouwing en bomen met holttes, geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. De huizen rondom de percelen zijn wel geschikt voor vaste verblijfplaatsen. Er wordt echter geen bebouwing gesloopt, waardoor eventueel aanwezige verblijfplaatsen in de bestaande huizen behouden blijven.

Als gevolg van de voorgenomen plannen gaat wel foerageergebied van vleermuizen verloren en kunnen vliegroutes verdwijnen. Binnen en in de omgeving van het plangebied zijn echter voldoende alternatieve foerageergebieden en vliegroutes aanwezig. Om deze redenen zullen de voorgenomen plannen geen nadelige effecten voor vleermuizen met zich meebrengen, waardoor vervolgonderzoek en het aanvragen van een ontheffing niet nodig zijn. Wel wordt aanbevolen om de hoeveelheid kunstmatige verlichting in de omgeving van potentiële verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden te beperken.

Vogels met een vaste verblijfplaats

De onderzochte percelen worden niet gebruikt door vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is. Om deze reden is geen vervolgonderzoek nodig en hoeft geen ontheffing met betrekking tot deze soortgroep aangevraagd te worden.

Wel dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen. Tijdens deze periode (globaal van 15 maart tot en met 15 juli), maar ook daarbuiten, mogen broedende vogels, hun nesten of jongen namelijk niet verstoord worden. Aanbevolen wordt om activiteiten zoals woningbouw, bomenkap en rooien van struiken niet in deze periode uit te voeren. Indien dit niet mogelijk is, dient onderzoek door een deskundige uit te wijzen dat op het moment van de activiteit geen sprake is van broedgevallen.

Grondgebonden zoogdieren

Als gevolg van de voorgenomen plannen zal geen onderdeel van het leefgebied van de Eekhoorn, de Das en de Steenmarter verloren gaan. Het nemen van maatregelen om negatieve effecten op deze strikt beschermde soorten te voorkomen of het aanvragen van een ontheffing is daarom niet nodig.

Als gevolg van de voorgenomen plannen zal wel (een deel van) leefgebied van algemeen voorkomende, licht beschermde zoogdiersoorten verdwijnen. Deze soorten worden echter vermeld in tabel 1 van de Flora- en faunawet, waardoor voor deze soorten een vrijstelling geldt.

Om deze redenen is het niet nodig om aanvullend onderzoek uit te voeren of een ontheffing aan te vragen ten aanzien van beschermde grondgebonden zoogdieren.

Reptielen

Op basis van habitatkenmerken kan de aanwezigheid van reptielen op de onderzochte percelen uitgesloten worden. Er is daarom geen vervolgonderzoek of een ontheffing ten aanzien van deze soortgroep nodig.

Vaatplanten

De Gewone vogelmelk wordt vermeld in tabel 1 van de Flora- en faunawet waardoor voor deze soort een vrijstelling geldt voor het vernielen van groeiplaatsen van de plant. Er hoeven daarom geen maatregelen genomen te worden ten aanzien van deze vaatplant. Aanwezigheid van strikt beschermde vaatplanten op de onderzochte percelen kan uitgesloten worden, waardoor het aanvragen van een ontheffing ten aanzien van deze soortgroep niet nodig is.

Overig

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermde) de zorgplicht die in artikel 2 van de Flora- en faunawet voorgeschreven wordt. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Dit kan bijvoorbeeld door een Egel die zich op het werkterrein bevindt te verplaatsen voordat gestart wordt met bepaalde werkzaamheden. Hiervoor is eerst een inspectie van het werkterrein nodig.

Referenties

- Boesveld, A. en A.W. Gmelig Meyling, 2008, Inhaalslag verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn, Zegelkorfslak. Documentnr. 2008-05, Utrecht
- BRO, 2004, Gemeente Gennep, Uitwerkingsplan "Omgeving Zwarteweg 2e fase" van bestemmingsplan "Omgeving Zwarteweg", Rapportnr. 127x00546/Gp-Up3, Tegelen
- BRO, 2007, Gemeente Gennep, Uitwerkingsplan "Omgeving Zwarteweg 3e fase" van bestemmingsplan "Omgeving Zwarteweg", Rapportnr. 211x01032/Gp-Up3, Tegelen
- Dienst Weg- en Waterbouwkunde, 2004, Met vleermuizen overweg. DWW-2004-037, Delft
- Ravon.nl
- Smit, J.T., Krekels R. en L.S.G.M. Verheggen 2005, Bescherming van het Vliegend hert in Limburg. Uit: Natuurhistorisch Maandblad, jaargang 94, p. 117-120
- Soons, P.J.A.; Huber, M. en D. van der Meijden, 1999-nu, Flora- en Faunawet bewerking en toelichting. Band 1-5 Koninklijke Vermande, Den Haag
- Vlinderstichting.nl
- Zoogdieratlas.nl

Bijlage 1: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Tabel 1: Algemene soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar wel moet de zorgplicht worden nagekomen.

<u>Zoogdieren</u>	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
<u>Reptielen en amfibieën</u>	
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>
Middelste groene kikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>
<u>Mieren</u>	
Behaarde bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>

Vervolg tabel 1: Algemene soorten

<u>Slakken</u>	
Wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>
<u>Vaatplanten</u>	
Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
Gewone dotterbloem	<i>Caltha palustris</i> ssp. <i>palustris</i>
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>

Tabel 2: Overige soorten

Als een goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteiten geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar de activiteiten moeten aantoonbaar worden uitgevoerd zoals in de gedragscode staat. Tevens geldt de zorgplicht.

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode, maar wel maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode en geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden. De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Zoogdieren

Damhert	<i>Cervus dama</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander	<i>Mesotriton alpestris</i>
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje	<i>Lycaeides idas</i>

Vissen

Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Meerval	<i>Silurus glanis</i>
Rivierdonderpad	<i>Cottus perifretum</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Vaatplanten

Aangebrande orchis	<i>Neottia ustulata</i>
Aapjesorchis	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>
Franjementiaan	<i>Gentianopsis ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmblom	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Groene nachtorchis	<i>Dactylorhiza viridis</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis	<i>Neottia ovata</i>
Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	<i>Anacamptis morio</i>
Herfstschroeforchis	<i>Spiranthes spiralis</i>
Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>
Kleine keverorchis	<i>Neottia cordata</i>
Kleine zonnedauw	<i>Drosera intermedia</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Koraalwortel	<i>Corallorrhiza trifida</i>
Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>
Lange zonnedauw	<i>Drosera anglica</i>
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Maretak	<i>Viscum album</i>
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta sagittata</i>
Poppenorchis	<i>Orchis anthropophora</i>
Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>
Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>
Ronde zonnedauw	<i>Drosera rotundifolia</i>
Rood bosvogeltje	<i>Cephalanthera rubra</i>
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
Schubvaren	<i>Asplenium ceterach</i>
Slanke gentiaan	<i>Gentianella amarella</i>
Soldaatje	<i>Orchis militaris</i>
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>
Spindotterbloem	<i>Caltha palustris araneosa</i>
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>
Stengelloze sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>
Stijf hardgras	<i>Catapodium rigidum</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>
Veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>
Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
Voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
Wantsenorchis	<i>Anacamptis coriophora</i>
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
Wilde gageel	<i>Myrica gale</i>
Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
Wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
Witte muggenorchis	<i>Pseudorchis albida</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
Zomerklokje	<i>Leucojum aestivum</i>
Zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>
<u>Kevers</u>	
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
<u>Kreeftachtigen</u>	
Rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>

Soorten van Tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit artikel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (soorten bijlage 1 AMvB) of uit de Habitatrichtlijn (soorten bijlage IV HRL).

Deze belangen zijn:

- *Bescherming van flora en fauna (b)*
- *Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)*
- *Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (e)*
- En alléén voor soorten van bijlage 1 AMvB:
- *Uitvoering werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)*

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Is er een wettelijk belang (belang b, d, e of j)?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Soorten bijlage 1 AMvB:

Zoogdieren

Boommarter	<i>Martes martes</i>
Das	<i>Meles meles</i>
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>
Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>

Reptielen en amfibieën

Adder	<i>Vipera berus</i>
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>
Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage 1 AMvB:

Vissen

Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>
Bittervoorn	<i>Rhodeus amarus</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>

Dagvlinders

Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>
Dwergblauwtje	<i>Cupido minimus</i>
Dwergdikkopje	<i>Thymelicus acteon</i>
Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>
Grote ijsvogelvlinder	<i>Limenitis populi</i>
Heideblauwtje	<i>Plebeius argus</i>
Iepenpage	<i>Satyrium w-album</i>
Kalkgraslanddikkopje	<i>Spialia sertorius</i>
Keizersmantel	<i>Argynnis paphia</i>
Klaverblauwtje	<i>Polyommatus semiargus</i>
Purperstreepparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>
Rode vuurvlinder	<i>Lycaena hippothoe</i>
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>
Tweekleurig hooibeestje	<i>Coenonympha arcania</i>
Veenbesparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Woudparelmoervlinder	<i>Melitaea diamina</i>
Zilvervlek	<i>Bolaria euphrosyne</i>

Vaatplanten

Groot zeegras	<i>Zostera marina</i>
---------------	-----------------------

Soorten bijlage IV HRL:

Zoogdieren

Bechsteins vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>
Brandts vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage IV HRL:

Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>
Gewone baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
Gewone dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
Hamster	<i>Cricetus cricetus</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Lynx	<i>Lynx lynx</i> spp. <i>lynx</i>
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Ruige (Nathusius') dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>
Wilde kat	<i>Felis silvestris</i>
Witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>

Reptielen en amfibieën

Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
Gladde slang	<i>Coronella austriaca</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Poelkikker	<i>Pelophylax lessonae</i>
Rugstreepad	<i>Epidalea calamita</i>
Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage IV HRL:

Dagvlinders

Donker pimperlblauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>
Grote vuurvlinder	<i>Lycaena dispar</i>
Pimperlblauwtje	<i>Maculinea teleius</i>
Tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>
Zilverstreephoibeestje	<i>Coenonympha hero</i>

Libellen

Bronslibel	<i>Oxygastra curtusii</i>
Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
Noordse winterjuffer	<i>Sympecma paedisca</i>
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
Rivierrombout	<i>Gomphus flavipes</i>
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>

Vissen

Houting	<i>Coregonus maraena</i>
Steur	<i>Acipenser sturio</i>

Vaatplanten

Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
Heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>
Juchtleerkever	<i>Osmoderma eremita</i>

Tweekleppigen

Bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>
Platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>

Bijlage 2: Vogels, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Deze belangen zijn:

- *Bescherming van flora en fauna (b)*
- *Veiligheid van het luchtverkeer (c)*
- *Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)*

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Is er een wettelijk belang (belang b, c en d)?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Bescherming van vogelnesten

Artikel 11 van de Flora- en faunawet luidt:

“Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren”.

Tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat er om of er sprake is van een broedgeval. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen (grotendeels half maart-half juli) onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen en ook niet als maatregelen worden getroffen die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest echter permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn *jaarrond* beschermd:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Voor de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).

2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Categorie 5-soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten die momenteel door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) wordt gehanteerd:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten zijn niet jaarrond beschermd (categorie 5), maar hiervan is inventarisatie wel gewenst:

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenavalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>

Bijlage 3: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Vleermuizen en hun leefgebied zijn beschermd door de Flora- en faunawet. In geval van een ruimtelijke ingreep moet ruim van tevoren bekeken worden of deze ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Grofweg zijn vleermuisverblijfplaatsen op te delen in winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paarverblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waar tussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de diverse verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de Flora- en faunawet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de Flora- en faunawet. Let op: voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een relatief langlopend onderzoek nodig (van april t/m september/oktober) en zijn gemiddeld 5 tot 7 bezoeken nodig.

Maatregelen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is over het algemeen sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;
- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten er voor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden blijven of anderszins op een goede manier vervangen worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaapperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat in geval van een significant belangrijke verblijfplaats gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn, anders kan het dier/kunnen de dieren ook passief verjaagd worden (door verstoring van het microklimaat of 's nachts dichten van de invliegopening) mits zij niet verwond, gedood of actief verstoord worden.

Bij het verdwijnen van een verblijfplaats kunnen maatregelen bestaan uit het aanbieden van inpandige voorzieningen in nieuwbouw, zodat deze geschikt is voor vleermuizen om in te verblijven.

Om zeker te weten of de geplande maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de Dienst Regelingen. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is, is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van groot openbaar belang.